

ročník III.

pátek 27. ledna 2023

Jilemnice foto Martin Lukeš, Zpravodaj města Jilemnice

Milý čtenáři!

Poslal mi kolega Pavel Rychtařík obrázek. Je na něm pán lezoucí z popelnice, kteří říká jinému: Prosimvás, už je po volbách?

Tak nějak to dneska cítím.

A taky by se mohl ptát: Pane, už skončila zima?

Uf, to je počasí, že by se i Foglar vožral... ☺

 # Poutavější expozice i odpočinkový kout. Turnovské muzeum chystá na letošek novinky

Příjemnější a lepší prostředí pro návštěvníky, ale i pro pracovníky přinesou projekty, které na letošek chystá Muzeum Českého ráje v Turnově. V plánu jsou například úpravy expozic tak, aby byly zajímavější, pokračovat se bude i v rekonstrukci domu číslo 72 ve Skálově ulici. Nebude chybět ani nová výstava o historii města a regionu.

„Muzeum Českého ráje pracuje průběžně na svém rozvoji. Probíhá rekonstrukce budovy, sousedící s hlavní budovou muzea, a nejrůznější opravy a úpravy. Kolegové z muzea současně pracují na reinstalaci expozic a nových výstavních projektech. Je to lákavý cíl pro návštěvníky Turnova,“ uvedla Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu, památkovou péči a cestovní ruch Libereckého kraje.

Revitalizace stálých expozic v Muzeu Českého ráje v Turnově zvýší jejich přitažlivost; to vše s minimální investicí. Započala v roce 2021 rekonstrukcí Kabinetu granátového šperku, v roce 2022 práce pokračovaly úpravou komerční části expozice.

„Zásadní úpravy, které by provázely i významné stavební úpravy, musíme kvůli nedořešeným problémům se statikou domu číslo 71 odložit. Přesto chceme obnovit nebo přeinstalovat vybrané expozice, které by tak měly odrážet nové trendy v prezentaci kulturního dědictví,“ uvedl Jan Prostředník, ředitel muzea. V letošním roce chce muzeum upravit expozice věnované Střední umělecko-průmyslové škole šperkařské a prezentaci kolekcí moderního šperku z Mezinárodních šperkařských sympozií, která od roku 1984 pořádá turnovské muzeum.

„Na rekonstrukci dvou místností chceme získat peníze z dotačního titulu ministerstva kultury. Rozdělíme ji do dvou etap. První část expozice *Historie kamenářství* upravíme svépomocí, a to bez nutné výměny mobiliáře. Vitríny a výstavní panely nově natřeme, exponáty nasvítíme, chybět nebude ani nová úprava výstavních panelů nebo doplnění prostoru modely,“ doplnil Prostředník. Svépomocí muzejníci promění i expozici *Nejstarší dějiny Českého ráje a horního Pojizeří* a to doplněním o model pravěké dílny na výrobu seker z metabazitu, rekonstruovaný podle archeologického výzkumu objektu z mladší doby kamenné v Turnově - Nudvojovicích. Nově bude k vidění i celý technologický postup výroby kamenných seker od suroviny po hotový výrobek. Nejvýznamnější zásahy do stálých expozic připravuje turnovské muzeum ve třetím podlaží muzea, kde začala revitalizace vloni instalací monumentálního betlému turnovského malíře Michala Bělohlávka ze 70. let 19. stol. Návštěvníci se dočkají i zbrusu nové expozice věnované historii města i regionu.

Úpravy čekají i expozici o historii horolezectví. V první řadě je nutné zamezit tomu, aby do ní i nadále zatékalo.

„Srážkovou vodu ze střechy nedokázal kanalizační svod pojmout a přepadávala proto žlabem ze zhruba čtyřmetrové výšky před vchod. Spolu s bahnem z poškozené mlatové cesty vtékala dovnitř,“ popsal ředitel muzea.

Venku bude do země zapašována retenční nádrž, která pojme veškerou dešťovou vodu ze střech expozice i deponitáře. Jímaná voda se využije k zalévání zeleně v areálu muzea. Současnou mlatovou cestu nahradí dlážděná, která umožní zasakování vody do země. Prostor mezi západním průčelím expozice Horolezectví a východním průčelím domu číslo 72 se promění v odpočinkovou zónu s venkovním posezením. Odpočinková zóna vznikne i před horním vstupem do expozice.

„Západní průčelí expozice Horolezectví by mělo časem sloužit jako lezecká stěna a zeď, která obchází severní část muzejního areálu, budeme využívat jako venkovní galerii pro fotografické výstavy, zejména s horolezeckou tematikou. Celkové náklady projektu odhadujeme předběžně na osm set tisíc korun bez daně,“ doplnil Prostředník.

Pokračovat bude i rekonstrukce víceúčelového domu číslo 72 ve Skálově ulici, který Muzeum Českého ráje

získalo v roce 2015. V jeho sklepě by měla najít nové místo expozice *Luminiscence*, která se tam přesune z nevyhovujících prostor v suterénu domu číslo 70.

Jižní polovina domu v 1. podlaží organicky naváže třemi místnostmi na expozici mineralogie umístěnou v hlavní budově muzea v domě číslo 71. Severní polovina v 1. podlaží se stane sídlem technických prostor. Mimo depozitu výstavního mobiliáře a zapůjčených výstav, archivu účetnictví a dílny údržby tu vznikne i sklad chemikálií.

Ve druhém podlaží vyroste velký multifunkční přednáškový a výstavní sál s technickým zázemím a sociálním zařízením. Přímo na expozici *Horolezectví* bude stavebně napojen sál věnovaný dílu předního českého fotografa hor a horolezců Viléma Heckela. Přístupy do stálých expozic v domě číslo 72 budou bezbariérové s výjimkou suterénních prostor, u kterých s ohledem na památkovou ochranu stavebních konstrukcí nelze bezbariérový přístup vyřešit.

Do 3. podlaží v podkroví budou umístěny konzervátorské dílny a jejich sklad, pořádací a karanténní místnost pro oddělení historických sbírek a archivu, sociální zařízení a inspekční pokoj.

/ Jan Mikulička

Město Turnov získalo dotaci na vybavení nové knihovny

Po přidělení finančních prostředků z IROP na výstavbu nové knihovny, město nově získalo také dotaci na vybavení novostavby.

V listopadu loňského roku byla městu Turnov přidělena dotace z Integrovaného regionálního operačního programu na projekt *Nová knihovna v ul. Skálova, Turnov*. Dotace ve výši 68 milionů korun pokrývá značnou část nákladů spojených s výstavbou nové budovy knihovny ve Skálově ulici.

Nyní byla potvrzena také dotace na projekt *Vybavení do nové knihovny v ul. Skálova, Turnov*. Žádost o dotaci byla podána v srpnu 2022 do IROPu.

Aktivita zahrnuje vybavení pro uživatele i personál v rámci celé budovy. Jedná se o nábytek, IT techniku a grafický - informační systém.

Výše dotace na vybavení novostavby je 4,254 milionu korun, celkové předpokládané náklady na zařízení budoucí budovy knihovny činí přes 5,5 milionu.

(Marcela Jandová)

Turnovské kulturní tipy:

pátek 27. ledna, 19:00, klub KUS

Payya Matys & Tribal Force, Bigbítek, Rozumbrothers

sobota 28. ledna, 20:00, Střelnice

XII. MĚSTSKÝ PLES

K tanci a poslechu hraje Orchester Ladislava Bareše, po půlnoci What The Funk.

středa 1. února, 18 hodin, kino Sféra

Michal Černý – JAR / Cestovatelský klub

„Krugler park je nejstarším africkým parkem, byl vyhlášen již v roce 1902. Jeho velikost se u nás dá přirovnat k rozloze skoro celé Moravy! V tomto parku se také ještě jako v jednom z mála v Africe můžete pohybovat bez průvodce svými auty, což dává obrovskou svobodu při pozorování zvěře. Jelikož mojí parketou je hlavně fotografování pod vodou, tak jsem v JAR nemohl vynechat ani potápění se žraloky a lachtany. Potápěli jsme se na několika místech s několika druhy žraloků a to včetně toho nejznámějšího - velkého bílého žraloka. A samozřejmě i z potápění s těmito nádhernými tvory je spousta zajímavých a napínavých historek, na které se již nyní můžete těšit.“

pátek 3. února, 19:30, městské divadlo

SBV: Klozet

Jednoaktová úsměvná hra maďarské spisovatelky Katalin Thuróczy v podání turnovského souboru *Společnost Bloumající Veřejnosti*. Na festivalu Modrý Kocour byla hra vybrána k účasti na celostátní přehlídce s postupem do Jiráskova Hronova.

Děj této aktovky se odehrává na opuštěných toaletách. Již od počátku je jasné, že půjde o konflikt dvou mužů žijících na okraji společnosti. Jeden z nich vnikne uprostřed noci na toalety za účelem přespání, nevěda, že se jedná o bydliště druhého, který se právě vrací. Začíná boj o matraci a rozvíjí se hodinový duel, kde si oba houmlesáci brání každý „to své“. Rozvíjejí svůj vztah překvapivými zvraty a přes počáteční nevraživost k sobě nacházejí cestu.

turnovsko

SVIJANY – Pivovar Svijany připravuje vlastní fotovoltaickou elektrárnu. Letos chce do instalace solárních panelů investovat 12 milionů korun. V budoucnu by mohly panely pokrýt většinu k tomu vhodných střech v areálu společnosti. Už před více než deseti lety při modernizaci čistírny odpadních vod vybudovali v pivovaru bioplynovou stanici, mají i kogenerační jednotky. „Spolu s výrobou bioplynu pro vlastní potřebu zapadá produkce elektrické energie pomocí solární panelů velmi vhodně do naší filozofie udržitelné výroby. Projekty jsou

hotové, momentálně řešíme jednotlivá povolení. Provoz fotovoltaických zdrojů potom budeme průběžně vyhodnocovat z hlediska objemu dodávané elektřiny, sezonních a intradenních výkyvů. Výhledově plánujeme nahradit alternativními zdroji až 20 procent celkové spotřeby elektřiny v pivovaru,“ doplnil ředitel pivovaru Roman Havlík.

Výroba piva patří k energeticky náročným odvětvím, která byla výrazně postižena loňským zdražením energií.

V Pivovaru Svijany loni vystavili 653 tisíc hektolitrů piva, je to zhruba o 4,5 procenta méně než v roce 2021. Dva roky předtím ve Svijanech uvařili rekordních 709 896 hektolitrů piva. (Genus)

lomnice n/p

#

zdroj:
Lomnické
pivo

lomnicko

STRUŽINEC – V obci Tuhaň zemřel patrně nejznámější tuzemský alkoholik Milan Čurda. Do povědomí veřejnosti se dostal díky nehodě svého fekálního vozu, po níž mu bylo naměřeno v dechu osm promile alkoholu.

Čurda poslední roky přebýval v karavanu, v němž jej nechal bydlet jeho známý. Na úmrtí šestapadesátiletého muže minulý pátek upozornil server iDNES s odvoláním na starostu Stružince Jaromíra Hrubého. Právě pod Stružinec Tuhaň správně spadá.

K Čurdově nejznámější nehodě došlo 18. května 2005. Čurda tehdy sjel se svým fekálním vozem – pracoval jako soukromý autodopravce – do příkopu a narazil do sloupu elektrického vedení. Přivolaní policisté mu při dechové zkoušce naměřili 7,94 promile. Což by se podle odhadů znalců mohlo rovnat 40 půllitrovým pivům nebo dvěma litrům tvrdého alkoholu.

To muž zpochybňoval, nicméně jelikož odmítl odběr krve, přesné číslo zůstane záhadou. Pod vlivem alkoholu jej přítom policisté přistihli opakovaně. Alkoholu Milan Čurda propadl podle svých někdejších slov už v polovině 90. let. Prý po vážném úrazu manželky. Ta se s ním později rozvedla. (Novinky)

semily

Výstava obrazů, kreseb, grafických listů a plastik malíře a sklářského výtvarníka Michala Machata. Veřejností často kontroverzně vnímaný autor ke svému šedesátiletému jubileu exponuje výběr z tvorby posledních několika let, kdy v klauzuře železnobrodského ateliéru postupně mutoval všední realitu.

3. 2. 2023 17:00 v muzeu.
Výstava potrvá do 29. 3.

Muzeum a Pojizerská galerie v Semilech, p. o.
Vás srdečně zve na vernisáž výstavy

MICHAL MACHAT

Vymknuté Výmyky

— pátek 3. února 2023 v 17 hodin
promluví Petr Pazdera Payne
hudebně doprovodí Jan Janeček

železnobrodsko

ŽELEZNÝ BROD – MUDr. Jana Tomášková oznámila ukončení činnosti alergologické ambulance (provozované firmou Alergologie Železný Brod) na Poliklinice Železný Brod a to k 31. 3. 2023.

#

	<u>Cestovatelská přednáška</u>		 30. 1.
Jiří Kafka			
			 18:00
			 50 Kč
			 KC Kino Železný Brod

jilemnice

Sobota 28. 1. 2023, 19.00, Jilm

Kapitán DEMO

Jiří Burian alias Kapitán Demo je hudebník, producent, DJ a moderátor. Je synem písničkáře, hudebníka a spisovatele Jana Buriana a vnukem hudebního skladatele a divadelníka E. F. Buriana, takže hudební vlohly nelze vyloučit a jistě nám je předvede.

vrchlabí

#

2. 2. 2023 • JORDÁNSKO – ZEMĚ KDE MOJŽÍŠ NAŠEL SVŮJ ŘÍP

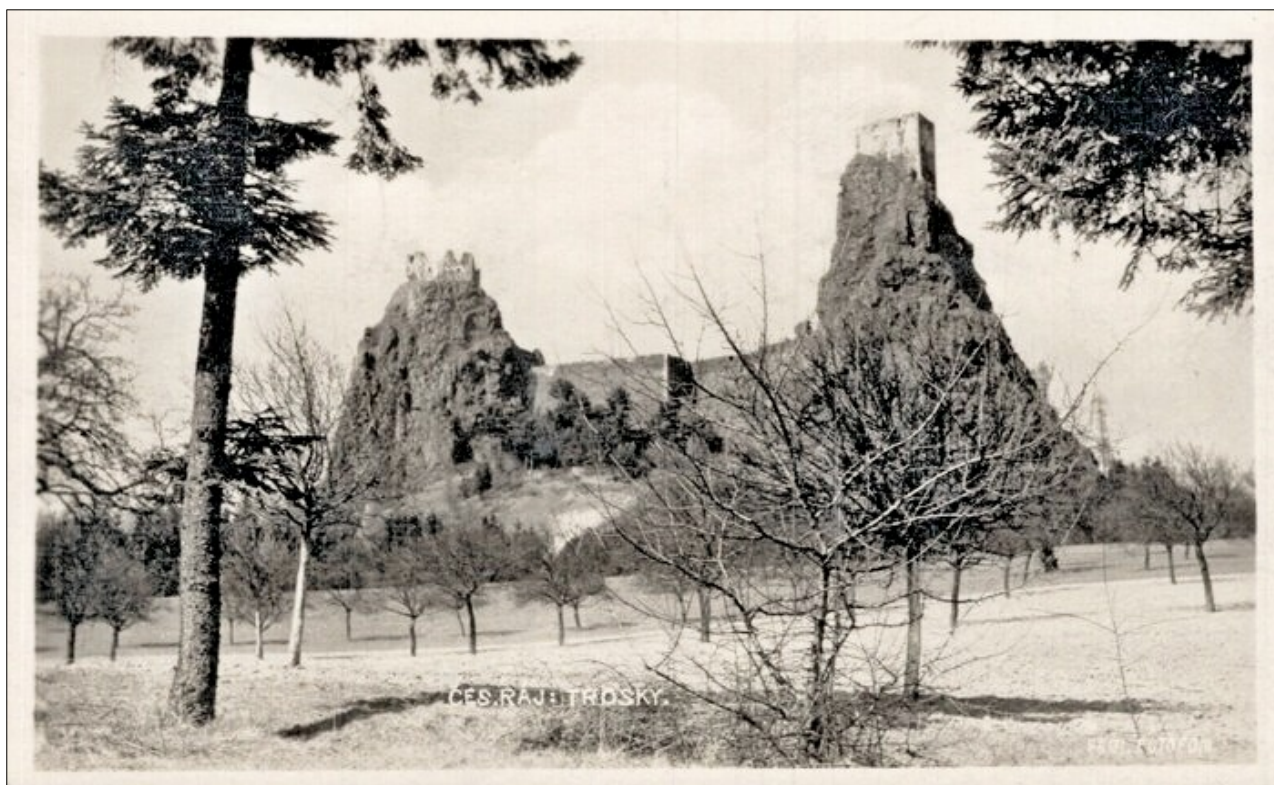
Jordánsko je zemí, která batůžkářům bourá stereotypy. Mrtvé moře není hezké, Arabové nejsou nebezpeční a na poušti se dá zmoknout. A to zdaleka není všechno.

KCEV Krtek od 18 hodin

bejvávalo

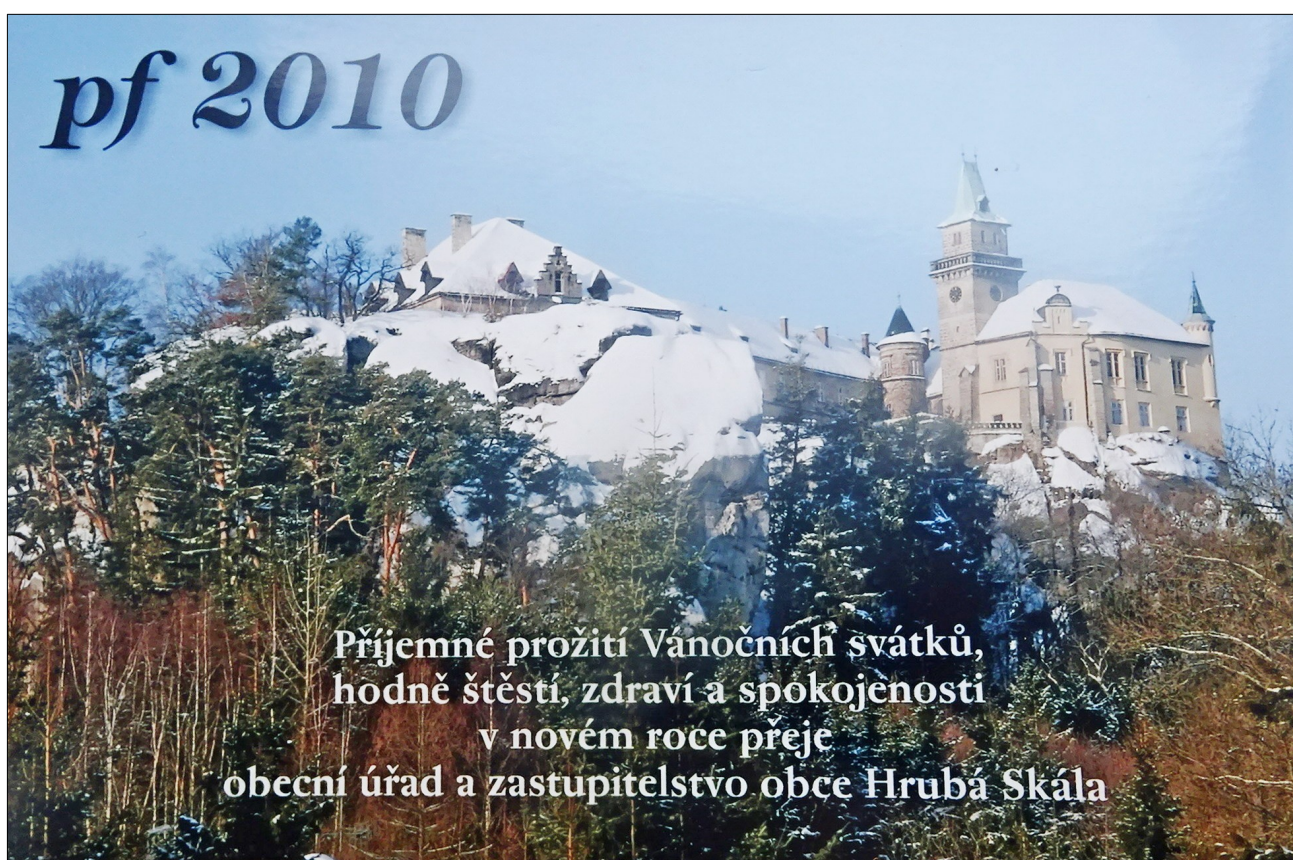
Český ráj: Trosky. Z facebooku Jiřího Peterky

**Kozákov – Riegrova chata. V. Čermák, Fotoprům. Praha – Košíře.
Odesláno asi 1931**

Dolní Polubný, 1912. Aukro

Bez dalších údajů

JIČÍN – Štefan – ten Jivínský – předobraz pohádkového festivalu

Píše se 7. říjen 1864 a v Jičíně přichází na svět Josef Kubín. Do svých 26 let také v tomto městě žil a na pražské universitě a v Ženevě vystudoval filologii a do Jičína se vrátil až v 77 letech. Dlouhověkost byla v jeho rodě obvyklá, stejně tak lidový humor, čtverácké kousky a pohádky. Byl to nesporně první český pábítel, dávno před Hrabalem. Na 1. ročníku Štefana jsem v Jičíně pohovořil mj. o Kubínově životě a o tom, že když mu bylo 100 roků, koupil si prý ještě sánky. Zemřel 31. října 1965 a zanechal po sobě rozsáhlé slovesné dílo.

Ale vraťme se k tomu proč Štefan a proč Jivínský. Ve svých dílech Kubín označoval Jičín, jeho figurky a tydlitáty jako – Jivín. A proč Štefan? V roce 1919 přijal profesor Josef Kubín, tento nestor českých spisovatelů, vědec, etnograf a vlastenec, nový přídomek – Štefan.

Uvedl k tomu: „Aby se předešlo matení (do *České politiky* psal jiný Josef Kubín), hledal jsem nějaký odlišný přídomek. Když po převratě s námi Slovensko utvořilo jednotný stát, z radosti nad tím povídám - přijmu jméno po prvním Slováčku, který k nám zavítá. Nedal na sebe dlouho čekat a byl tu - Štefan Uherka. Prodával ramínka, pasti apod. Hned jsem ho lapil, a za to své jméno se u nás dobře poměl.

To je tedy ten můj Štefan, kterého jsem si osvojil a od těch časů také nosím.“ Ten náš Štefan vznikl díky *nadaci Jičín – město pohádky* na srazu nadací na jičínské Bráně v Jičíně, který organizovala pražská nadace „Místa v srdci“, vedená dnes známým publicistou Ing. Markem. Ten nám tam vyprávěl o zahraničních oceněních neziskové kultury a na jeho doporučení jsme se rozhodli mít také „svého“ Štefana.. Termín pořádání se ustálil každoročně na 25. února a to kvůli několika významným dnům celostátně – i pro Jičín. To proto, že toho dne byl v Chebu vévoda, generalissimus Valdštejn zavražděn. Jiná historická výročí (i ta méně přijatelná) si prosím chcete-li- dosad'te sami.

Prvním a od té doby stálým pořadatelem této drobné přehlídky záslužných a neprofesionálních kulturních aktivit v našem regionu byla tedy nadace JMP (nyní Nadační fond JMP), ostatně nultý ročník (víkendová akce v roce 1990) pohádkového festivalu se jmenovala právě *Kubínův Jičín*.

Vzpomínám jak jsme se spoluautorem nápadu Jaromírem Gottliebem tehdy čekali před současnou knihovnou, jestli vůbec někdo přijde. Přišli... Na pohádkový festival nejdřív stovky, pak tisíce.

Štefan byl pak asi více recesní a méně obšírný, nicméně naznačil směr ocenění kulturních nadšenců v okrese Jičín - se střídáním míst v jednotlivých obcích.

Jan Werich říkával: „z ničeho se nemá dělat věda, ani z vědy ne“. A tak si myslím, že díky desítkám nadšenců vznikla opakující se akce, kde se mohou představovat jednotlivé obce našeho regionu a také představit a ocenit lidi, kteří od kronikářů až po pořadatele větších akcí pomáhají oživit kulturní a neváhám říci vlastenecké hodnoty v české tradici.

Pane profesore Kubíne, díky!

/ Jaroslav Veselý

P.S. Letošní Jivínský Štefan bude 25. 2. v Lukavci

JIČÍN – Jičínské muzeum vydalo komiks pro malé i velké

Po více než třech letech práce Regionální muzeum a galerie v Jičíně vydalo těsně před vánocemi publikaci, která netradičním způsobem představuje historii regionu a zároveň obrazovou formou zpřístupňuje některé předměty ze sbírek této instituce. Vznik publikace podpořilo Ministerstvo kultury ČR. Kniha na 470 stranách ilustrovanou formou představuje vybrané příběhy anebo pověsti, které se vztahují k Jičínu či k širšímu regionu. Čtenáři se tak mohou hravou formou například dozvědět, proč se jmenuje Jičín Jičín, jak vznikl

Zebín, kde leží Řáholec anebo jakým způsobem byla vysázena lipová alej vedoucí z Jičína do Valdštejnské lodžie. Zároveň jsou u jednotlivých příběhů vyobrazeny předměty ze sbírek jičínského muzea, které s jednotlivými příběhy souvisejí. Autory nápadu

a textů jsou pracovníci jičínského muzea pod vedením Michala Babíka, nezaměnitelnou formu dal publikaci výtvarník Matyáš Prošek se svou manželkou Ladislavou.

Publikace je myšlená jako průkopnický a jedinečný komplexní projekt, který má být přístupný všem věkovým skupinám. Má popularizovat práci muzea a zároveň představit nejvýznamnější sbírkové předměty, které má Regionální muzeum a galerie v Jičíně ve své správě. Nová kniha je k dostání na pokladně jičínského muzea za cenu 690 korun.

(Královéhradecký kraj)

HOŘICE – HOŘICKÝ ZÁMECKÝ MASOPUST

V sobotu 4. února v 9 hodin vyjde od hořického zámku již po šesté tradiční průvod maškar, který projde centrem města, zastaví se před radnicí, u fary a na dalších místech, kde si účastníci písničkou, tancem a vinšem všeho dobrého obvykle vyslouží něco na posilněnou na další cestu.

Akci pořádá Strozzi - spolek přátel hořického zámku, přijede opět folklórní soubor Barunka z České Skalice a dudák Michael Pospíšil z Prahy. Zábava bude zajištěna a o plné žaludky se postará hořický řezník Lumír a hořický pivovar JungBerg. Masky jsou vítány!

Od 12 hodin proběhne na nádvoří tradiční program – porážení kobyly a tlučení kohouta. Během průvodu si budou moci zájemci zatančit s medvědem a dalšími maškarami a odpoledne zahraje country kapela Lumírovci.

tanvaldsko

HARRACHOV – Letošek je Rokem Harrachů

Ctnost vítězí nad nepřízní. Tak zní motto rodu Harrachů, které zůstává platné i v dnešní době. Hraběcí elegance, glanc, osvícené myšlení, skvělé podnikatelské cítění, mecenášství a vlastenectví jsou kromě mnoha konkrétních zásluh a činů nedílnou součástí odkazu tohoto slavného rodu.

Rod Harrachů bude rezonovat v průběhu celého roku 2023 nejenom v Libereckém kraji, ale na řadě dalších míst České republiky, protože právě jemu je věnován 13. ročník úspěšného projektu Národního památkového ústavu s názvem Po stopách šlechtických rodů.

„Jako již tradičně i v letošním roce je pro návštěvníky našich památek připraveno několik desítek akcí, včetně speciálních prohlídek, výstav nebo přednášek. Naším záměrem je prostřednictvím těchto akcí připomenout veřejnosti historický a kulturní odkaz významného šlechtického rodu, který se velkou měrou zasadil o rozvoj kultury nejen na severu Čech,“ uvedla generální ředitelka Národního památkového ústavu Naděžda Goryczková.

„Zejména v dnešní uspěchané a přetechnizované době jsou hraběcí nadhled, elegance a důstojnost tím, co nám často schází a co bychom si alespoň na chvíli přáli vrátit zpět. Heslem Harrachů je Ctnost vítězí nad nepřízní. Jeho platnost je nadčasová. Mějme je proto na paměti a snažme se jím řídit. Svět pak možná bude o něco lepším místem pro každého z nás,“ řekl hejtman Martin Půta.

Zahájení oslav Roku Harrachů se uskutečnilo ve čtvrtek 26. ledna od 13.00 ve Sklárně a minipivovaru *Novosad a syn* v Harrachově za účasti generální ředitelky Národního památkového ústavu Naděždy Goryczkové, pod záštitou hejtmana Libereckého kraje Martina Půty a jeho náměstkyně Květy Vinklátové.

Sklárna, muzeum a kaple sv. Anny v Harrachově

V letošním roce uplyne přesně 400 let od doby, kdy Arnošt Vojtěch z Harrachu / OBR. nastoupil na pražský arcibiskupský stolec a Isabela Kateřina z Harrachů uzavřela sňatek s Albrechtem z Valdštejna.

V dějinách není mnoho významných šlechtických rodů, jež jsou významně spjaty s českými zeměmi, než byl rod Harrachů. Na tento rod se v minulosti mělo jako na mnoho dalších zapomenout. V širší paměti zůstaly pouze drobné a často nepodstatné střípky, a i ty se zvolna vytrácely.

„Myslím, že většina lidí dnes vůbec neví, že na vzniku řady památek, ale i technickém pokroku, podpoře významných kulturních stánků naší země a třeba i ochraně přírody a mnoha dalších oborech, je dodnes patrná harrachovská stopa či dokonce průkopnický počín. Letošní rok je významným harrachovským výročím, a tak také trochu příležitostí si význam rodu Harrachů připomenout,“ řekla Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu, památkovou péči a cestovní ruch Libereckého kraje.

Ojedinelý je vztah Harrachů k Čechům doma i v zahraničí. Hluboké vazby měli k severním Čechům, kde měli své statky v západních Krkonoších a nějaký čas také přímo na severu. Stopa Harrachů v české kultuře zůstává stále zřetelná. Harrachové se zasloužili o věhlas krkonošského skla. Lze obdivovat například

sklárnou v Harrachově, která je nejstarší nepřetržitě fungující sklárnou na světě. Její hutě jsou v provozu už víc než 300 let. Právě za hraběte Jana Nepomuka prošla nejslavnějším obdobím a za své výrobky získala i řadu světových ocenění. V té době byla též vybudována brusírna, která je cenným historickým dědictvím. Dnes již sklárna nepatří rodině Harrachů, ale rodině Novosadů, kteří v tradici výroby skla pokračují.

„Zachovali jsme ruční výrobu skla foukáním, broušením, malováním, rytím a dál reprezentujeme Českou republiku výrobky na vysoké řemeslné úrovni v desítkách zemí po celém světě,“ prohlásil František Novosad, současný majitel Sklárný a minipivovaru *Novosad a syn*.

Šlechtický rod Harrachů se také stal průkopníkem otevírání hor turistům, a to díky lyžím, nazývaným zprvu ski. Ty se v Krkonoších objevily roku 1892 zásluhou Jana hraběte Harracha, který se inspiroval návštěvou Norska. Na jeho příkaz objednala hraběcí lesní správa první dva páry lyží. Byly předány zdejšími řemeslníkům, aby se pokusili zhotovit ski místní provenience. To se podařilo a vznikl základ pro rozmach domácí produkce.

Domácí lyže byly výrazně lacinější než dovezené vzory, místní výrobky při srovnatelné kvalitě stály zhruba polovic. První výrobky obdržel Harrachovi zaměstnanci, kteří pracovali v lesích. Měly ryze praktický účel, avšak téměř současně se začaly prosazovat jako sportovní prostředek. První rozsáhlejší výlety si uspořádali hraběcí lesní úředníci v Horní Branné a jilemničtí měšťané již v roce 1893.

Zámek v Jilemnici; foto Jana Matěásková

Vznik organizované turistiky v českých zemích sahá až k roku 1861, kdy byl založen německý turistický spolek v Karlových Varech, v roce 1879 první podobný spolek v Krkonoších. V roce 1888 vzniká Český klub turistů v Praze a v následujícím roce vznikají první dva venkovské odbory tohoto klubu – v Berouně a v Jilemnici. Ten jilemnický 16. srpna 1889 uspořádal první turistický výlet do hor, pořádaný za účasti hostů z Prahy. Duchem odboru se stal řídicí učitel Jan Buchar, finanční oporou Jan Harrach. Pro turisty byla vybudována vyhlídková restaurace v Jilemnici na Kozinci, rozhledna a restaurace na Žalém. Hrabě Jan Harrach rovněž nechal upravit Labskou boudu a Dvoračky.

Roku 1898 byla díky velkému úsilí Jana hraběte Harracha / OBR.

zahájena výstavba lokálky Martinice v Krkonoších – Rokytnice nad Jizerou. Stavba ubíhala rychle a již 7. prosince 1899 se po kolejích projela první lokomotiva. V době zahájení provozu se na trati nacházelo celkem sedm stanic, staniční budovy s výjimkou sytovské a rokytnické byly typizované a jejich stavbu provedl známý jilemnický stavitel Josef Pošepný (sám akcionář dráhy), pouze jabloneckou budovu postavil rokytnický stavitel Hájek. Podle koncesních podmínek měla místní dráha vlastní vozový park. Dráha byla stavěna výhradně ze soukromých prostředků bez podpory státu.

Hrádek u Nechanic, Zámek Želeč, Pražský palác v Jindřišské ulici, Zámek Rohrau nebo zámky v Jilemnici a Horní Branné – to je jen výčet ze sídel a majetků rodu Harrachů. Například zámek v Jilemnici vděčí za svou současnou podobu též hraběti Janu Nepomuku Harrachovi, který na zámku vzhledem ke své lásce k horám velmi rád pobýval, a proto také o své sídlo náležitě pečoval. I přes nákladné úpravy a přístavby mu zachoval střídmý renesanční vzhled. Dnes se v zámku nalézá Krkonošské muzeum, díky čemuž lze nahlédnout i do hraběcích komnat.

Nelze zmínit všechna místa a obory, které se rodu Harrachů podařilo povznést. Do výčtu oborů, které se Harrachům podařilo povznést, patří také jejich významný přínos pro ochranu krkonošské přírody. Hrabě Harrach totiž založil první přírodní rezervaci na území Labského dolu. Rod vybuvoval též množství církevních staveb, jakými jsou například kostel sv. Václava a kaple sv. Alžběty v Harrachově, kostely v Suché u Nechanic nebo kostel sv. Vavřince v Jilemnici.

Mezi nejnáročnější a nejkrásnější stavby svého druhu patří hrobka hrabat Harrachů v centru Horní Branné / FOTO Jany Matěáskové. Byla vybudována v letech 1840-52. Až do roku 1870 zůstala nevyužita. Teprve vážné onemocnění hraběnky Marie Markéty přimělo majitele k rychlé opravě. Otázkou zůstává doposud anonymní autorství projektu. Vzhledem k tomu, že nejnáročnější kamenické prvky, jakými jsou portál, zábradlí nebo vnitřní galerie dodával slavný pražský architekt Josef O. Kranner, lze s jistou opatrností uvažovat minimálně o jeho spoluautorství. Na běžnějších pracích se podíleli místní řemeslníci – stavitel Jan Herkner z Jilemnice, tesař Antonín Rosenberg z Hrabačova, Josef Čivrný z Branné a další. Nejznámější zde pochovaná osoba je patrně osvícený šlechtic Jan Nepomuk hrabě Harrach.

/ Jan Mikulička + Jan Luštinec, kalendář Harrachové

Harrachovský špitál v Horní Branné založil roku 1710 Alois hrabě z Harrachu, vyslanec a místodržící v Thannhausenu – dnes slouží jako dům s pečovatelskou službou

Marie Antoinetta. Tragikomedie s nevyhnutelným koncem bude k vidění v Liberci

Osud poslední francouzské královny nás dodnes znepokojuje střetem velkých historických událostí s životem dospívající dívky, kterou posadili na trůn vedle Ludvíka XVI. Liberecké Divadlo F. X. Šaldy uvede koncem ledna premiéru hry Marie Antoinetta.

Nelítostný chod dějin vstoupí do života dospívající dívky, aniž by mohla cokoli změnit. Anebo mohla? Ve čtrnácti ji z Rakouska poslali do Francie, aby si vzala korunního prince, v necelých dvaceti se stala francouzskou královnou po boku Ludvíka XVI., dynastii dala čtyři děti. Oslňovala fantastickými kostýmy a výstředními parukami olbřímích rozměrů. Patnáct let žila v nablýskaném přepychu Versailles, než vládu jejího manžela smetla revoluce. Ztratila dvě děti. Pokusila se utéct z vězení. Zemřela ve třiceti sedmi. Jaká byla a proč byla potrestána za okázalost celého dvora?

Americký autor David Adjmi (*1973) ji líčí jako současnou dívku v zajetí spotřebního kolotoče. Nepřeberná hojnost nabídek, zábavy a požitků ji zaměstnává stejně jako dnešní blahobyt nás. Zapomínáme, že bohatá společnost žije na dluh, který kdesi v podpalubí narůstá. Jak rychle se musí člověk probudit, aby se nerozpoutaly ničivé živly?

Nastudování hry se ujala mladá režisérka Janka Ryšánek Schmiedtová, ta už v českém divadle zanechala stopu, vytvořila řadu oceňovaných inscenací i vlastních textů a několik let vedla soubor ostravského Divadla Petra Bezruče.

Výraznou složkou inscenace bude hudba svérázné zpěvačky a skladatelky Vladivojny La Chia i zrcadlová scéna Davida Janoška, vycházející z estetiky Versailles. Stejný výtvarník vytvořil i výpravné kostýmy, které spojují rokokovou nádheru s výstředností módy současných celebrit.

Marii Antoinettu uvidíte 27. a 29. ledna nebo 2. a 18. února v Šaldově divadle. Titulní roli vytvoří Karolína Baranová, Ludvíka XVI. ztvární Ondřej Kolín a Josefa II. hostující Jakub Albrecht.

(Lenka Chválková, Zpravodaj Liberec)

Večer 60. výročí libereckého Studia Ypsilon

V úterý 31. ledna se v Naivním divadle uskuteční speciální večer, který je věnován kulatému výročí založení Studia Ypsilon v Liberci. Vzniklo v tehdejší Severočeském loutkovém divadle v roce 1963.

Během něj dojde na jevišti i na tento dialog: „Všecko, co je na jevišti, hraje.“ „Takže i uklízečka, když jde vytrít na jeviště, tak hraje?“ „Pokud jsou tam diváci, tak ano.“ „A co když tam je jen jeden divák?“ „Tak taky.“ „A když ten divák je její manžel a čeká, až to dodělá?“ „Tak to je chudák.“ „Takže diváci jsou chudáci?“ „V některých případech ano.“

Diváky, kteří dorazí do NDL na inscenaci pražské Ypsilonky Drama v kostce – Pokus 2 (z níž je zmíněná citace), však rozhodně litovat netřeba. Naopak, půjde o šťastlivce, kteří si užijí jednu z nejoceňovanějších inscenací legendárního pražského souboru. V autorské režii Jiřího Havelky (jehož tvorbu dobře znají jak příznivci uskupení Vosto5, tak třeba diváci komedie Vlastníci) se Drama v kostce 2 stává neuvěřitelně zábavným „mys-tériem“ o principech divadla jako takového. Čtyři hlavní hrdinové a jeden rekvizitář – vzájemně zcela cizí osoby, jsou vytrženi z kontextu vlastního života a vrženi do prostoru neviditelné kostky, ze které není úniku. Leda že by jim k němu pomohl Jiří Lábus, jehož role v inscenaci je doslova nepřeslechnutelná...

Po představení se v divadelním baru uskuteční krátké Zastavení na výstavě plakátů Jana Schmida k libereckým inscenacím Studia Ypsilon.

Právě „Ypsilonka“ totiž pod jeho vedením v tehdejší Severočeském loutkovém divadle v roce 1963 vznikla. Letos tomu bude již neuvěřitelných 60 let.

(Zpravodaj Liberec)

Ředitelství silnic a dálnic (ŘSD) vyměřilo maximální možnou pokutu firmě Eurovia CS za pochybení při zajištění zimní údržby na Liberecku minulou středu. Někteří motoristé před dvěma dny skoro čtyři hodiny čekali v koloně na zprůjezdění zasněžené čtyřproudé silnice 35 mezi Libercem a Turnovem. Uložená pokuta je 50 tisíc korun.

ŘSD o uložení sankce informovalo na twitteru.

„Vzniklá situace nás mrzí. Ale jsme přesvědčeni o tom, že naše posádky dělaly co mohly, aby zajistily sjízdnost I/35. Bohužel ale situaci v místě více zkomplikovaly kamiony, které stály ve třech pruzích, čímž zamezily průjezd vozidel zimní údržby,“ řekla mluvčí Eurovie Iveta Štočková.

Hlavní tah z Liberce na Prahu byl minulou středu ráno zablokovaný několik hodin v obou směrech, v regionu nasněžilo až 15 centimetrů. Postup firmy Eurovia ve středu kritizoval i liberecký hejtman Martin Půta. Podle něj sypače vyjely ráno pozdě, až ve chvíli, kdy už na silnici první kamiony uvízly. Na výpomoc tam vyslala krajská společnost Silnice LK svoje sypače, na místě zasahovali i hasiči a těžká odtahová technika.

Postup Eurovie za chybný považuje i ŘSD. „Na základě střeďečního pochybení v zajištění zimní údržby, jejímž dodavatelem je sdružení ESA, jsme jejím členovi – společnosti Eurovia CS, která spravuje silnici I/35 v úseku Liberec–Turnov, vyměřili maximální možnou sankci ve výši 50 tisíc Kč. Sankci je možné ukládat opakovaně, uvedlo ŘSD na twitteru. (Genus)

Městská pohřební služba Liberce od února zdraží pohřby. Ceny jednotlivých položek stoupnou zhruba od pěti do 15 procent. Důvodem jsou podle náměstka primátora Jiřího Šolce rostoucí náklady.

liberecký kraj

Herec Polášek v televizi láká na jedinečnou atmosféru starých hospod v Libereckém kraji

Netradiční pohled do historie míst, která byla vždy důležitým společenským i kulturním centrem, uvede v lednu Česká televize v rámci pořadu Příběhy starých hospod. Nová osmidílná série tak poodkryje minulost a jedinečnou atmosféru věkovitých hostinců i na Liberecku.

„Hospody, to je prostředí nejen milovníků jídla a piva, ale také je to řada míst pro setkávání lidí. Předává se tu spousta příběhů, někdy se tu píše historie. Že to téma láká i autory, a to nejen filmaře, dokládá také nově vydaná kniha Liberecké hospody do konce c. k. monarchie od Jiřího Bocka,“ uvedla Květa Vinklátová, radní Libereckého kraje.

Herec Josef Polášek v osmidílném seriálu vyzpovídá štamgasty, pamětníky i historiky a představí nejzajímavější hostince na vesnicích, horských hřebenech i ve městech. Zazní také zajímavosti o pivu, které k tuzemské gastronomii neodmyslitelně patří. Vždyť vaření tohoto nápoje má v českých zemích tisíciletou tradici. S pivem je spojená často unikátní architektura pivovarů, pivní stezky nebo specifická kultura českých hospod s jedinečnou atmosférou. Důležitým faktorem při výběru míst byl zajímavý historický kontext a příběh. „Liberecko má rozmanité hospodské společenství. Hančova Bouda na Benecku je spjatá se smutným osudem lyžaře Bohumila Hanče, jehož potomci zde zůstali a stále v něm hospodaří. O Beranově hostinci v Trávníčku jsou zase první písemné zmínky už z roku 1546,“ vysvětluje dramaturgyně Lada Macurová. Liberecký díl, kde kromě již zmiňovaných podniků herec navštíví například i Labský zámek, Sklářskou krčmu Ajeto, Pivovar Cvikov nebo Penzion Rezek,

uvede Česká televize na programu ČT2 už **1. února v 21 hodin**. Liberecký kraj se na výrobě pořadu podílel i finančně, přispěl částkou padesát tisíc korun. (Jan Mikulička)

 # Papaláši z okresního národního výboru už kryt nepotřebují. Využije ho českolipské muzeum?

Nevyužívaný podzemní kryt na sídlišti Sever v České Lípě převzalo do své správy na počátku roku Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě. Kryt i nadále zůstává majetkem Libereckého kraje; jehož je muzeum příspěvkovou organizací.

„Při prohlídce jsme zjistili, že prostor splňuje požadavky na uložení všech druhů předmětů včetně sbírkových. Vlhkost se zde pohybuje v rozmezí od 60 do 70 % a teplota je celoročně stabilní kolem 14 °C. Současný stav nevyžaduje nákladné stavební nebo technické úpravy ani úklidové zásahy pro naše využití. Zabezpečení odpovídá našim požadavkům a bude doplněno jen minimální investicí,“ informoval Zdeněk Vitáček, ředitel Vlastivědného muzea a galerie v České Lípě.

Kryt v hodnotě 770 tisíc korun byl vybudován v utajení pro případnou ochranu úzké skupiny vybraných představitelů vedení českolipského okresního národního výboru a nebyl určen pro civilní obyvatelstvo. Byl vyřazen z centrální evidence krytů, je morálně a především technicky zastaralý. Jeho uvažované přebudování na záložní pracoviště krajského krizového štábu se nakonec neuskutečnilo – není uvnitř dostatečně veliký a úpravy by stály moc peněz.

Českolipské muzeum společně se svým zřizovatelem, kterým je Liberecký kraj, připravuje rozsáhlou rekonstrukci tří svých objektů detašovaných pracovišť. V Červeném domě, původně renesančním loveckém letohrádku, vznikne stálá

expoze lovu, palných a sečných zbraní ze sbírky muzea. V dalších budovách se plánují nová odborná pracoviště, specializované dílny a depozitáře. A právě kvůli dočasnému vystěhování a vyklizení těchto objektů bylo nutné najít v České Lípě vhodný prostor, kam s vybavením budov. Tím je právě kryt. „Po dokončení rekonstrukce všech objektů a vybudování centrálního depozitáře v Českém Dubu, se sbírkové předměty přestěhují, a kryt se uvolní. Nabízejí se dvě možnosti jeho využití. Buď předání městu, anebo vybudování nové muzejní expoze, která návštěvníky seznámí s obdobím od roku 1945 do roku 1990 s důrazem na téma studené války na Českolipsku. To je však horizont minimálně 5 let, takže máme na rozhodnutí dost času,“ řekla Květa Vinklátová, radní Libereckého kraje. (Jan Mikulička)

pozdní sběr

TURNOV, TATOBITY, VÍCHOVÁ n/J – Výběrem dalších zhotovitelů pokračují rekonstrukce krajských silnic a mostů. Krajský radní na svém jednání zvolil firmy, které opraví silnice nebo mosty v Tatobitech, Turnově nebo ve Víchové nad Jizerou.

Silnice III/28719 Turnov (Vesecko) – zhotovitel: MI Roads a. s.

cena: 11.494.897,61 korun bez DPH (13.908.826,11 korun včetně DPH)

Most 283-004 přes inundaci u Tatobit, zhotovitel: SaM silnice a mosty a.s.

cena: 8.887.788,66 korun bez DPH (10.754.224,28 korun včetně DPH)

Most 28621-1 Víchová nad Jizerou, zhotovitel: BREX, s.r.o.

cena: 10.962.211,77 korun bez DPH (13.264.276,24 korun včetně DPH)

„U těchto projektů předpokládáme, že firmy začnou stavební práce co nejdříve po podepsání smlouvy,“ vysvětlil statutární náměstek Jan Sviták.

(Filip Trdla)

TURNOV, JABLONEC n/N – Centrum odborného vzdělávání zaměřené zdravotnicko-sociálně vznikne při Střední zdravotnické škole v Turnově. Součástí projektu je vybudování přístavby čtvrtého nadzemního podlaží na současné budově. Projekt doplní únikové schodiště a výtah. Krajský radní vybrali firmu, která stavební práce provede. Je jí CL-EVANS. Úpravy vyjdou celkem na zhruba 51,5 milionu korun s daní.

„Kvalitní vzdělání umožní studentům vybrat si dobré zaměstnání, což přinese ve výsledku lepší život do celého regionu. Současná doba je sice složitá, co se zadávání veřejných zakázek v souvislosti s rostoucími cenami energií i stavebního materiálu týče, ale vybudovat další dvě Centra odborného vzdělávání, a to v Turnově a v Jablonci nad Nisou, je pro nás prioritou,“ uvedl hejtman Martin Půta. „V případě turnovského COV se jedná se o další podporu vzdělávání na středních zdravotnických školách. V rámci koalice jsme se také shodli, že chceme do konce volebního období vyprojektovat novou zdravotnickou školu v ulici Jablonecká v Liberci.“

„Stavební práce v Turnově začnou v dubnu 2023 a firma bude mít 13 měsíců na dokončení díla. Celkové náklady na stavbu činí bezmála 52 milionů korun. Očekáváme také dotaci z evropských zdrojů, a to ve výši 29 milionů korun,“ doplnil Zbyněk Miklík, náměstek hejtmána pro resort ekonomiky, majetku, investic, veřejných zakázek a informatiky.

Další centrum odborného vzdělávání se zrodí při Střední průmyslové škole technické v Jablonci nad Nisou a bude se věnovat strojírenství a robotice. „Dojde k modernizaci a rozšíření strojních, respektive laboratorních prvků a vybavení pro odbornou výuku tak, aby tato technologie odpovídala úrovni 21. století a standardu běžnému ve výrobních a dalších průmyslových provozech, kam absolventi jablonecké školy nastupují jako pracovníci,“ sdělil Jiří Čerovský, náměstek hejtmána pro resort školství, mládeže, tělovýchovy, sportu a zaměstnanosti.

Předpokládaná hodnota veřejné zakázky k okamžiku zahájení zadávacího řízení činí 23,97 milionu korun bez daně neboli cca 29 milionů s daní „I v tomto případě platí, že nabídková cena nesmí částku bez daně překročit,“ řekl Zbyněk Miklík. Stejně tak platí, že bude kraj usilovat o evropské dotace.

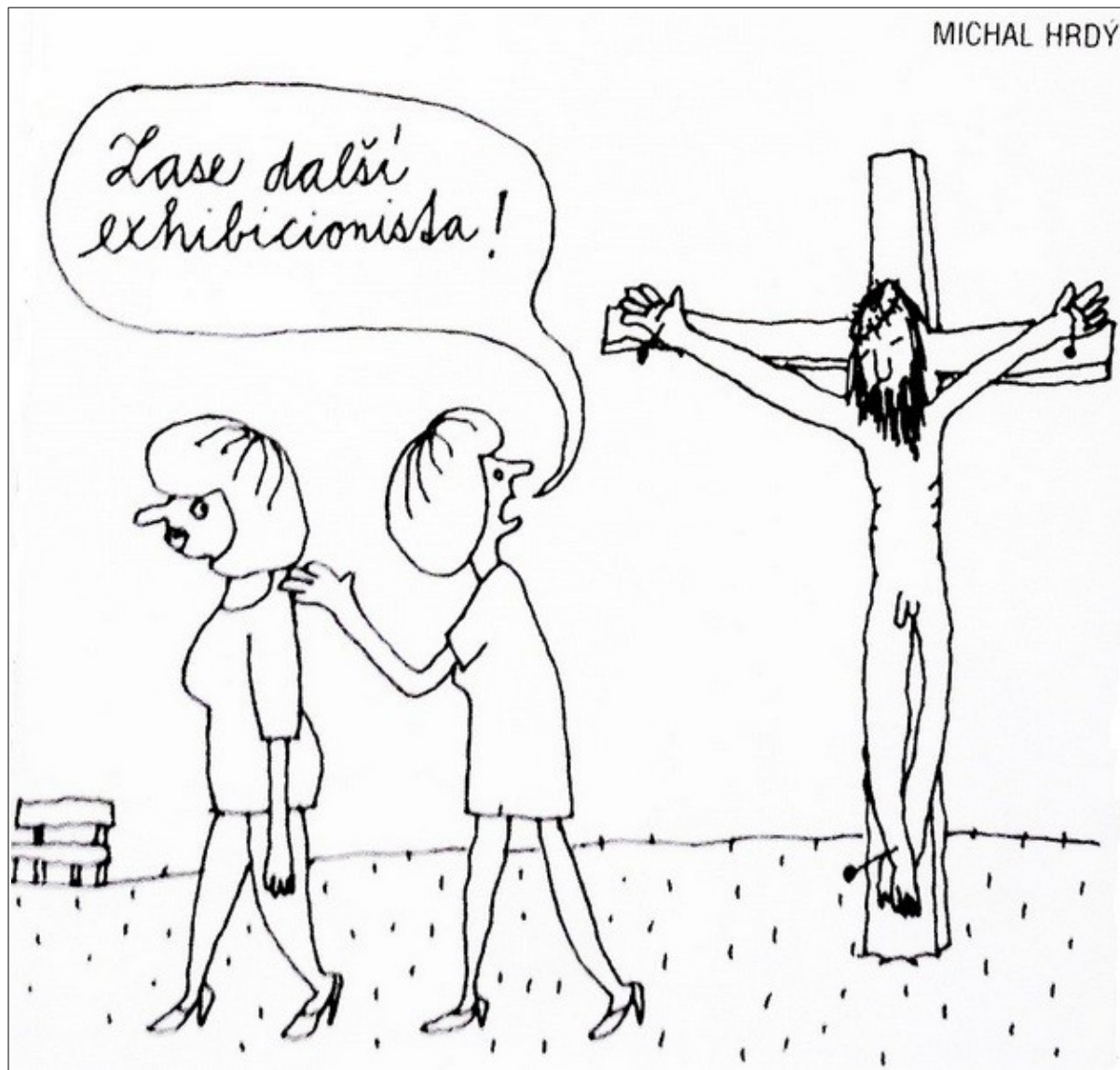
Kraj završil několikaletý projekt výstavby Center odborného vzdělávání za více než 700 milionů korun na sklonku loňského roku. Posledním z osmi dokončených center je to, jež působí při Střední škole řemesel a služeb v jablonecké Podhorské ulici.

„Celkem Liberecký kraj vynaložil na všech 8 zrealizovaných projektů COV více než 700 milionů korun a dotace z EU a ze státního rozpočtu dosáhla na 482 miliony. Realizací dalších projektů v oblasti vzdělávání budeme i nadále zkvalitňovat podmínky ve středních školách v kraji,“ zakončil Jiří Ulvr, člen rady kraje pro resort hospodářského a regionálního rozvoje, evropských

projektů, územního plánování a rozvoje venkova.

„Těší mě, že dokončení jabloneckého COV řemesel zároveň znamenalo úspěšné završení modernizace všech osmi škol, které jsme se před několika lety rozhodli vybudovat. Nyní hledíme o výrazný kus dopředu a chystáme další projekty a investice,“ doplnil hejtman Martin Půta. (Filip Trdla)

#

trosečník – kulturně-společenský e-zin * vydavatel a redaktor: M. Fefík Podobský
fefik.sorry@seznam.cz * nechcete-li e-zin dostávat, dejte vědět!
všechna čísla naleznete na internetu: knihovna.jicin.cz/regionalni-zpravodaj